

Třináct svátých nocí a jejich souvislost s makrokosmem

Sergej O. Prokofjev

Zvláštností svátých nocí je jejich vnitřní spojení s celým ročním koloběhem a tím s makrokosmem. Již číslo prostoru dvanáct, které odděluje den, kdy se objevil Ježíš, ode dne, kdy se objevil Kristus, ukazuje nám bezprostředně na souvislost této doby s pravzorem dvanácteroosti v našem kosmu, na souvislost s dvanácti nebeskými sférami neboli mocnostmi zvěrokruhu. To se vyjadřuje zvláště jasně těmito slovy Rudolfa Steinera:

„Je tomu tak, jako když lidstvo, použije-li příležitosti vzít tyto mezníky času jako meditační látku, opravdu jednou může zpozorovat svůj čistý původ v kosmických silách univerza. Pozvedajíc tu zrak ke kosmickým silám univerza a vnikajíc trochu Theosofií, skutečnou spirituální moudrostí do tajemství univerza, může tu lidstvo teprve opět dozrát k tomu, aby pochopilo, že vyšším stupněm svátku Ježíšova zrození je to, co pochopili kdysi gnostikové jako svátek zrození Krista, onen svátek Kristova zrození, který by se vlastně měl slavit 6. ledna, onen svátek zrození Krista v těle Ježíše z Nazaretu. Ale jako by měla být dána možnost ponořit se do dvanácti univerzálních sil kosmu, stojí tu dvanáct svátých nocí mezi svátkem Jezulátka a svátkem, který by se měl slavit 6. ledna, který je nyní svátkem svátých Tří králů a který je vlastně oním charakterizovaným svátkem.

Opět, aniž se to náležitě vědělo v dosavadní vědě, je tu těchto dvanáct svátých nocí jako ustanoveno ze skrytých moudrých duševních hlubin lidstva, jako by chtěly říci: Pociťujte celou hloubku vánočních svátků, ale ponořte se potom během dvanácti svátých nocí do nejsvětějších tajemství kosmu! - To znamená *do země univerza, z níž Kristus sestoupil na Zemi*. Neboť jenom tehdy, bude-li mít lidstvo vůli dát se inspirovat myšlenkou na svátý dětský Boží původ člověka, dát se *inspirovat* onou moudrostí, která proniká do dvanácti sil, do dvanácti svátých sil univerza, které jsou symbolicky představovány ve dvanácti znameních zvěrokruhu, které se však ukazují v pravdě jen spirituální moudrostí - pouze tehdy, když se lidstvo ponoří do pravé spirituální moudrosti a naučí se poznávat běh dob ve velkém světovém vesmíru a v jednotlivém člověku, jenom potom lidstvo budoucnosti *nalezne* ke své vlastní spáse /Heil/, oplodněno duchovní vědou, *inspiraci*, která může od svátku Ježíšova narození dospět až k tomu, že pronikne k nejnadějnějším myšlenkám budoucnosti, ve které má skládat největší důvěru.“

Tato slova nehovoří jen o možnosti vniknout skutečně během třinácti svátých nocí do tajemství lidské duše, mikrokosmu, nýbrž také do tajemství vesmíru nás obklopujícího, do tajemství makro- kosmu. Přičemž tajemství makrokosmu můžeme poznat v této roční době nikoli vniknutím do mimozemských sfér, nýbrž jen v jejich *otisku* v nitru Země, jelikož podle slov Rudolfa Steinera Země sama *vzpomíná* ve vánoční době na tajemství kosmu. Ona na ně nejen „vzpomíná“, nýbrž nese je od mystéria Golgoty, když se Kristus stal Duchem Země, bytostně v sobě. - Jak se ale nyní děje přechod od mikrokosmu, do něhož se člověk silněji měrou noří ve vánoční době, zpět k makrokosmu? Jak nalezneme cestu od vlastní „skryté“ paměti, která se odhaluje setkáním s malým strážcem prahu, ke „skryté paměti“ Země, jež skrývá tajemství makrokosmu, jejichž klíč opatruje velký strážce-

Abychom na tuto otázku našli odpověď, je třeba pozorovat další aspekt zrození vyššího já za vánoční doby. Rudolf Steiner na něj poukazuje v přednášce z 29. března 1910 v cyklu „Makrokosmos a mikrokosmos“. Tam se hovoří o tom, jak během zasvěcení při překročení prahu k duchovnímu světu - když žák do něho vstupuje svým imaginativním vědomím - je jedním z prvních zážitků plná objektivizace já. Před duchovního žáka předstupuje jeho vlastní já jaksí v objektivizované podobě, ne však v jediné podobě, nýbrž ve formě *dvanáctere*. Přitom mu zjevuje každý z těch dvanácti obrazů jeho já jeho vztah k určité síle univerza, jeho příbuznost s jednou ze sfér zvěrokruhu. To náleží k prvním zážitkům duchovního žáka jako následek zrození jeho vyššího já. Slovy Rudolfa Steinera: „A věc se má tak, že v okamžiku, kdy vstupujeme

oním školením, které jsme popsali, do imaginativního světa a vidíme své já v obraze, že si musíme v tomto okamžiku také ujasnit, že můžeme vidět *dvanáct různých obrazů*

svého já. Těchto dvanáct různých obrazů jednodivého já existuje. A v podstatě teprve potom, když jsme pohlédli na sebe sama zpět z dvanácti různých stanovisek, na nichž jsme jaksi stáli *mimo své fyzické já*, pochopili jsme své úplné já. S tímto pohlížením na já zvenčí je tomu přesně tak, jako když se něco zračí v poměru dvanácti souhvězdí ke Slunci. Jako Slunce prochází dvanácti souhvězdími a v každém souhvězdí má jinou sílu, jako se na jaře objevuje v určitém souhvězdí, potom postupuje dále po celý rok, ba i během dne prochází souhvězdími a ozařuje naši Zemi z dvanácti různých stanovisek, tak se ozařuje také lidské já z dvanácti různých stanovisek, osvěcuje se z různých stanovisek, když na to pohlíží zpět z vyššího světa.“ Tak se duchovní žák při výstupu k svému vyššímu já již neprožívá jako mikrokosmos, nýbrž vnímá v sobě působení dvanácti sil makrokosmu a svou souvislost s ním. A je před ním úkol jít těmito dvanácti obrazy svého já, tak jako Slunce putuje všemi dvanácti souhvězdími zvěrokruhu, aby je sjednotil v novou syntézu, aby dvanáctero opět spojil v jednotu, nyní však na vyšším stupni. To je však možné jen tehdy, když duchovní žák během dvanácti svátých nocí najde cestu od svého vyššího já, které mu zjevuje dvanáct mocností univerza, které jsou v základě jeho individuálního já, když najde cestu k svému *pravému já*, to ale znamená ke Kristovu impulsu v sobě. Kosmicky řečeno: Během dvanácti svátých nocí musí duchovní žák projít dvanácti oblastmi zvěrokruhu, aby třinácté noci vstoupil do *sféry vně* zvěrokruhu, do onoho světa, z něhož pochází Kristova bytost, jakožto Já našeho celého kosmu a od Golgoty současně také jakožto „pravé já“ každého člověka na Zemi.

Tak se může dvanáct svátých nocí stát pro nás vodítkem, které vede dvanácti sférami zvěrokruhu, počínaje zasvěcením Ježíšovým (vyšší já /Selbst/) až k makrokosmickému zasvěcení Kristovu (pravé já). Ve znamení Ryb, v onom znamení, které souvisí s původem lidstva v lemurské epoše, uskutečnilo se zasvěcení Ježíše z Nazaretu (nátanské duše). To je současně znamení pro zasvěcení apoštolů, kteří také byli „rybáři“. Později pokračovala tato tradice grálským proudem, v němž byl zasvěcenec, strážce posvátné misky, označován jako „král rybářů“. Na zvláštní rys zasvěcení Ježíše z Nazaretu poukazuje Rudolf Steiner, srovnává je se zasvěcením Jana Křtitele, těmito slovy:

„Proto řekl Jan Křtítel ke svým intimním žákům: Mohu svému andělu zasvěcením Vodnáře dát k dispozici jen ty síly, aby mohl zvěstovat, že Pán, Kyrios, přichází; přijde ale ten, kdo má síly, jež jsou iniciací symbolizovány souhvězdím Ryb. A ten přijme Krista! Tím poukázal Jan Křtítel na Ježíše z Nazaretu.“ A dále: „Když někdo vystoupí ve světě s iniciací Ryb a je s to přijmout ony duchovní síly, onen duchovní impuls, pro nějž nástrojem musí být tato iniciace Ryb: Tu je možné, že se křtí ne jen tak, jak křtil Jan, nýbrž že se křtí ve vyšším smyslu, jak to označuje Jan jako křest Duchem svátým.“

Tak začíná duchovní cesta makrokosmem ve znamení Ryb, v symbolu zasvěcení Ježíše z Nazaretu, (to znamená zasvěcení nátanské duše, která je obrazem či vzorem *pravého člověka*, anthropa). A tato vzestupná cesta má během svátých nocí zahrnout všech dvanáct oblastí zvěrokruhu, aby dospěla ke svému vrcholu „zasvěcením“ Kristovým, které je pod znaméním Beránka a které obepíná celý zvěrokruh.⁴²⁾ O tomto všeobšáhlem „zasvěcením“ Krista hovoří Rudolf Steiner v přednášce z 27. ledna 1908 v Berlíně: „Proto se označuje tato bytost [Kristus] jako obětující se ‚mystické jehně či beránek‘, neboť jehně je totéž jako beran či skopce; proto označení obětujícího se beránka či jehněte nebo skopce pro Krista. Kristus je vám nyní charakterizován jako přináležející k celému kosmu. Jeho Já usiluje, směřuje až ke Skopci; a jestliže Já usiluje, směřuje až ke Skopci, stává se tím ‚Velkou obětí‘ samou a je tak s celým lidstvem v určitém vztahu, a jistým způsobem jsou tyto bytosti a síly, které jsou na Zemi, jeho výtvoři.“

Na tuto skutečnost poukazuje Rudolf Steiner z jiného stanoviska v poslední kapitole své knihy „Duchovní vedení člověka a lidstva“, když hovoří o tom, že každý člověk je během svého života pod převládajícím vlivem *jednoho* znamení zvěrokruhu, Kristus ale, když prodléval na Zemi, byl spojen s celým makrokosmem, to znamená s plnou dvanácteroostí zvěrokruhu: „Kristus stál vždy pod vlivem *celého* kosmu, neučinil žádného kroku, aniž do něho působily kosmické síly. Co se zde odehrávalo u Ježíše z Nazaretu [po jeho křtu v Jordánu], bylo neustálým uskutečňováním horoskopu; neboť v každém okamžiku se odehrávalo to, co se jinak děje jenom při zrození člověka. Tak tomu mohlo být pouze tím, že celé tělo nátanského Ježíše bylo zůstalo ovlivnitelným *vůči souhrnu kosmicko-duchovních hierarchií, které vedou naši Zemi, ... do Krista Ježíše působil celý duch kosmu.*“

Poslední slova poukazují na další esoterický aspekt třinácti svátých nocí: Jejich cesta dvanácti oblastmi zvěrokruhu vede přes vystupující řády hierarchií až k božsko-duchovnímu prapůvodu světa. Tak se

uskutečňuje ve znamení Ryb vlastní *lidské* zasvěcení, zasvěcení člověka samého; ve znamení Vodnáře vstupujeme potom do světa andělů (pročež bylo zasvěcení Jana Křtitele zasvěcením Vodnářovým, to znamená působilo skrze jeho anděla); potom vstupujeme ve znamení Kozorooha do světa archandělů a ve znamení Střelce do světa archeů. Ve znamení Štíra se projevují Exusiai, kteří kdysi obdarovali člověka principem já; ve znamení Vah se projevují Duchové pohybu, Dynamis; ve znamení Panny, božské Isidy-Sofie, Duchové moudrosti, Kyriotetes. Ve znamení Lva se konečně projevují Trůnové, Duchové vůle; ve znamení Raka Cherubové a ve znamení Blíženců Serafové, za nimi následuje ve znamení Býka zjevení sféry Ducha svátého a ve znamení Berana sféra Syna, mystického jehněte, beránka", Krista. A tato grandiózní dvanáctistupňová stezka, která se duši otevírá v době svátých nocí, dospívá k svému vyvrcholení v noci třinácté, kdy duše vnitřním spojením se skrytou pamětí Země přijala síly všech dvanácti znamení zvěrokruhu: Může se jí dotknout vliv nejvyšší kosmické sféry, sféry za zvěrokruhem, z níž sestoupil Kristus kdysi na Zemi jako nositel kosmického principu Já. Na tuto souvislost Krista s nejvyšší sférou kosmického bytí poukazují slova, která zazněla v okamžiku křtu v Jordánu z makrokosmu: „To je můj Syn, kterého miluji, v něm se chci zjevit“, a slova Kristova: „Já a Otec jedno jsme.“

Toto může duše číst ve vánoční době v živé paměti Země. A otevírá se jí, když se jí v nejhlubších vrstvách zemské paměti dostává dotek sil té sféry, jež leží vně zvěrokruhu jakožto pravlast Kristova, otevírá se jí cesta k nositeli této paměti, k Já Země, které je od mystéria Golgoty Jástvím /leh/ Krista samého.

Tímto reálným poznáním toho nejvyššího a nejhlubšího, výšin a hlubin světa, které se spojují v jediný celek ve všeobepínajícím prožívání Kristovy bytosti, vrcholí cesta „od Ježíše ke Kristu“ v den 6. ledna; cesta, která počíná ponořením se do nitra lidské duše a vede k prožívání Krista jako nového Ducha Země, jenž v sobě nese všechna tajemství makrokosmu. Od této doby působí Kristus v lidském já Samém jako jeho nejvyšší aspekt, jako „pravé Já“, a člověk může prožívat jeho božskou přítomnost:

„a jako zářící život vzpomínky
bude Kristus svítit
do každé bezprostředně přítomné temnoty.“

Aby nyní ale mohlo božské světlo Kristovo nalézt cestu z lidské duše, z nejhlubších základů člověka, z jeho pravého já ven do světa, je třeba především přemoci všechnu „bezprostředně přítomnou temnotu“ v lidských schránkách. Neboť tato temnota se chce Kristu stavět do cesty jako překážka při postupném zduchovňování našeho celého kosmu, při tom zduchovňování, které musí předcházet přechodu Země k jejímu dalšímu planetárnímu vtělení, stavu jupiterskému.

Výše uvedená slova Rudolfa Steinera, že následky setkání s Kristem ve vánoční době se spojují v *době Velikonoc s fyzickým tělem člověka*, poukazují na tuto cestu Kristova impulsu od pravého já člověka skrze jeho schránky, skrze tělo astrální a éterické, až k tělu fyzickému.